

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного
судочинства України щодо адміністративної юрисдикції спорів
про оскарження рішень стосовно фактів, що мають юридичне значення,
прийнятих у позасудовому порядку»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України
Юрченком О.М.

(реєстр. № 12281 від 03 грудня 2024 року)

перше читання

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо адміністративної юрисдикції спорів про оскарження рішень стосовно фактів, що мають юридичне значення, прийнятих у позасудовому порядку» (далі – проєкт Закону) з огляду на таке.

Проєктом Закону пропонується доповнити частину першу статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) пунктом 25, положеннями якого передбачити, що позасудовий факт – це рішення суб'єкта владних повноважень стосовно фактів, що мають юридичне значення, прийняті у позасудовому порядку в межах його повноважень.

Також проєкт Закону пропонує внести зміни до статті 19 КАС України, передбачивши, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема спорах щодо оскарження рішень стосовно фактів, що мають юридичне значення, прийнятих у позасудовому порядку.

При цьому в пояснювальній записці до проєкту Закону як обґрунтування запропонованих змін наводиться постанова Великої Палати Верховного Суду від 18 січня 2024 року у справі № 560/17953/21.

Так, у мотивувальній частині зазначеного рішення суд зробив висновок, що в разі оскарження до суду відмови відповідного органу в установленні юридичного факту, який підлягає встановленню у позасудовому порядку, такий спір підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Щодо цього зазначаємо, що відповідно до частини першої статті 2 КАС України завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Положеннями частини першої статті 5 КАС України передбачено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист, зокрема, шляхом: визнання протиправним та нечинним нормативно-правового акта чи окремих його положень; визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень; визнання дій

суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій; визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправною та зобов'язання вчинити певні дії; встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень.

Отже, суть запропонованих проектом Закону змін зводиться до деталізації чинних норм КАС України.

Слід зазначити, що закон – це нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою України та (або) на всеукраїнському референдумі в установленому Конституцією України та законом порядку, що регулює найбільш важливі суспільні відносини.

Європейський суд з прав людини у своєму рішенні у справі «Зубац проти Хорватії» (*Zubac v. Croatia*, заява № 40160/12) зазначив, що право на доступ до суду повинно бути «практичним та ефективним», а не «теоретичним чи ілюзорним».

Суд наголошує на цінності та важливості дотримання формалізованих норм цивільного процесу, за допомогою яких сторони забезпечують вирішення спору цивільного характеру, оскільки завдяки цьому може обмежуватися обсяг дискреції, забезпечуватися рівність сторін, запобігатися свавілля, забезпечуватися ефективне вирішення спору та розгляд справи судом упродовж розумного строку, а також забезпечуватися юридична визначеність та повага до суду.

При цьому у практиці Суду закріплено, що «надмірний формалізм» може суперечити вимозі забезпечення практичного та ефективного права на доступ до суду згідно з пунктом 1 статті 6 Конвенції. Це зазвичай відбувається у разі особливо вузького тлумачення процесуальної норми, що перешкоджає розгляду позову заявника по суті, із супутнім ризиком порушення його чи її права на ефективний судовий захист.

Крім того, відповідно до положень статті 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Верховний Суд, зокрема: здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики; забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Частиною шостою статті 13 Закону передбачено, що висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

З огляду на положення КАС України, а також компетенцію Верховного Суду щодо забезпечення однакового застосування судами норм права запропоновані проектом Закону зміни є, на нашу думку, недоцільними, оскільки у разі їх прийняття призведуть до надмірної деталізації процесуальних норм.

**Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України –
Міністр юстиції України**

Ольга СТЕФАНШИНА